

Հավելված

Հաստատվել է ՀՀ ՎՊԼԻ խորհրդի

2011թ. մարտի 15-ի թիվ 8/3 որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԵՐԱՀՄԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ԸՆԴԵՐՔԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՏՐԱՄԱԴԻՄԱՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆԴԵՐՔԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՆԿԱՏԱՍԻՐ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2010 թվականի սեպտեմբերի 10-ի թիվ 22/6 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Ընդերքի օգտագործման տրամադրման օրինականության և ընդերքի օգտագործման նկատմամբ ուսումնասիրությունը (ընտրանքային՝ ստորերկրյա քաղցրահամ, հանքային և թերմալ ջրերի հանքավայրեր):

Վերահսկողության առարկան՝ Ընդերքի օգտագործման տրամադրման օրինականության և ընդերքի օգտագործման նկատմամբ վերահսկողությունը (ընտրանքային՝ ստորերկրյա քաղցրահամ, հանքային և թերմալ ջրերի հանքավայրեր):

Վերահսկողության ծավալը՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ստորերկրյա քաղցրահամ, հանքային և թերմալ ջրերի հանքավայրեր (ընտրանքային):

Վերահսկողության օբյեկտները՝ ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարությունը, ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, ընդերքօգտագործողները (ընտրանքային՝ ստորերկրյա քաղցրահամ, հանքային և թերմալ ջրերի հանքավայրեր):

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 22.09. 2010 թ.- 20.12.2010 թ.:

Վերահսկողությունն ընդգրկող ժամանակաշրջանը՝ 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2010 թվականի ավարտը:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Առաջադրված նպատակներին հասնելու համար ընտրվել են վերահսկողության՝ համապատասխանության և արդյունավետության (կատարողական) տեսակները:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել են դիտարկման ընթացքում ուսումնասիրված տվյալները և կազմվել է ամբողջական ընթացիկ հաշվետվություն:

ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. Բնօգտագործման վճարների մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվել է.

1.1 Համաձայն «Բնօգտագործման վճարի դրույքաչափերի մասին» ՀՀ կառավարության 1998 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 864 որոշմամբ հաստատված կարգի՝ խմելու պիտանի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի յուրաքանչյուր խորանարդ մետրի արդյունահանման համար սահմանվում է ընդամենը 1.0 դրամ բնօգտագործման վճար: Մինչդեռ, նույն որոշմամբ հանքային ջրի յուրաքանչյուր խորանարդ մետրի բնօգտագործման վճարը նախատեսված է 3750 դրամ: Այսինքն՝ առևտրային գործունեություն իրականացնող սուբյեկտները մեկ խորանարդ մետր քաղցրահամ ջրով շահագնում են շուրջ 2000 հատ 0,5լ շիշ՝ վճարելով ընդամենը 1.0 դրամ բնօգտագործման վճար:

2. Պետական տուրքի վճարման մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվել է.

2.1 «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 17.6 մասը սահմանում է, որ լիցենզառուները հանքային ջրերի յուրաքանչյուր հանքավայրի կամ հանքահորի արդյունաբերական (շահագնման) նպատակով օգտագործման (շահագործման) համար վճարում են տարեկան բազային տուրքի 5000-ապատիկի չափով (5 մլն ՀՀ դրամ): Մինչդեռ, նույն օրենքի 17-րդ հոդվածի 17.7 մասով

ջրօգտագործման (այդ թվում՝ քաղցրահամ ջրերի արդյունահանման) համար իրավաբանական անձանցից գանձվում է ընդամենը բազային տուրքի 10-ապատիկի չափով (10.000 ՀՀ դրամ) գումար:

3. Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի արդյունահանված պաշարների հաշվառման մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվել է.

3.1 ՀՀ կառավարության 1998 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 864 որոշման 2-րդ կետի գ) ենթակետի համաձայն ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի արդյունահանված պաշարների համար վճարը հաշվարկվում է՝ ելնելով հաշվետու ժամանակաշրջանում հորատանցքից (աղբյուրից) արդյունահանված ջրի ծավալից և նույն որոշմամբ հաստատված դրույքաչափերից: "Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին" Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 11.2-րդ հոդվածին համապատասխան, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած ժամկետներից սկսած, ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի արդյունահանված պաշարների համար վճարը հաշվարկվում է՝ ելնելով հաշվետու ժամանակաշրջանում ջրօգտագործողների կողմից Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով տեղադրված հաշվիչ (չափիչ) սարքերով հաշվառված ջրի ծավալներից և նույն որոշմամբ հաստատված դրույքաչափերից: Սակայն ՀՀ կառավարության կողմից վերը նշված կարգը մինչ օրս սահմանված չէ:

4. Թերմալ ջրերի մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվել է.

4.1 Վերահսկողության իրականացման պահի դրությամբ ՀՀ-ում թերմալ ջրերի հանքավայրեր օգտագործելու համար լիազոր մարմնի կողմից որևէ կազմակերպության լիցենզիա տրամադրված չէր:

5. Հանքային ջրերի հանքավայրերի շահագործման մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվել է.

5.1 «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի համաձայն եթե ոչ պակաս, քան երեք տարվա

ընթացքում հանքարդյունահանման լիցեննզատուն չի կարողացել իրականացնել հանքարդյունահանման աշխատանքներն իր հանքարդյունահանման նախագծին համապատասխան, և այդ ընթացքում արդյունահանել է արդյունահանման սահմանված չափաքանակի 50 տոկոսից պակաս, ապա լիազոր մարմինը դադարեցնում է այդ հանքային իրավունքը, եթե լիցենզային պայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ:

Ընդերքօգտագործողների կողմից հաճախ արդյունահանվում է տրամադրված ընդհանուր ջրաքանակի՝ արդյունահանման սահմանված չափաքանակի 50 տոկոսից պակաս, որի հետևանքով հանքային իրավունքը ենթակա է դադարեցման:

5.2 «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն, հաշվարկ-հաշվետվությունները սահմանված ժամկետից 2 ամսից ավելի ուշացնելու դեպքում հաջորդող յուրաքանչյուր 15 օրվա համար գանձվում է տուգանք՝ վճարման ենթակա գումարի 5 տոկոսի չափով, բայց ոչ ավելի այդ վճարի ընդհանուր գումարից, բացի այդ՝

«Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 169.4 հոդվածի համաձայն, բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվությունները սահմանված ժամկետում չներկայացնելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչև հարյուրապատիկի չափով:

Ընդերքօգտագործողներից ոչ բոլորն են ներկայացնում բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվություններ, որն առաջացնում է ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված պատասխանատվություն:

Եզրակացություն

1. Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի յուրաքանչյուր խորանարդ մետրի արդյունահանման համար սահմանվում է ընդամենը 1.0 դրամ բնօգտագործման վճար, մինչդեռ հանքային ջրերի յուրաքանչյուր խորանարդ մետրի բնօգտագործման վճարը 3750 դրամ է:
2. Հանքային ջրերի մասով ընդերքօգտագործողները տարեկան վճարում են բազային տուրքի 5000-ապատիկի չափով (5 մլն ՀՀ դրամ), մինչդեռ քաղցրահամ ջրերի արդյունահանման համար իրավաբանական անձանցից գանձվում է ընդամենը բազային տուրքի 10-ապատիկի չափով (10.000 ՀՀ դրամ) գումար:
3. "Բնապահպանական եւ բնօգտագործման վճարների մասին" Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 11.2-րդ հոդվածին համապատասխան, ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի արդյունահանված պաշարների համար վճարը հաշվարկվում է՝ ելնելով հաշվետու ժամանակաշրջանում ջրօգտագործողների կողմից Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով տեղադրված հաշվիչ (չափիչ) սարքերով հաշվառված ջրի ծավալներից, մինչդեռ ՀՀ կառավարության կողմից վերը նշված կարգը մինչ օրս սահմանված չէ:
4. Հանքային ջրերի հանքավայրեր շահագործողների կողմից հաճախ արդյունահանվում է տրամադրված ընդհանուր ջրաքանակի՝ արդյունահանման սահմանված չափաքանակի 50 տոկոսից պակաս, որի հետևանքով հանքային իրավունքը ենթակա է դադարեցման:
5. Հանքային ջրերի հանքավայրեր շահագործողներից ոչ բոլորն են ներկայացնում բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվություններ, որն առաջացնում է ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված պատասխանատվություն:

Առաջարկություններ

ՀՀ կառավարությանը.

1. Քննարկել՝

-ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի յուրաքանչյուր խորանարդ մետրի արդյունահանման համար սահմանված բնօգտագործման վճարի չափը բարձրացնելու նպատակահարմարությունը,

-ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի հանքավայրերի արդյունաբերական (շշալցման) նպատակով օգտագործումը լիցենզավորման ենթակա գործունեություն դարձնելու նպատակահարմարության, ինչպես նաև տարեկան կտրվածքով վճարվող պետական տուրքի դրույքաչափի ավելացման հարցերը:

2. Առաջարկում ենք հաստատել բնօգտագործման վճար վճարող ջրօգտագործողների ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի արդյունահանված պաշարների հաշվառման նպատակով հաշվիչ (չափիչ) սարքերի տեղադրման և շահագործման կարգը:

ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը.

Հանքային ջրերի հանքավայրեր շահագործողների կողմից բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվություններ սահմանված կարգով և ժամկետներում չներկայացնելու դեպքում՝ կիրառել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պատասխանատվության միջոցներ:

ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարությանը.

Տրամադրված ընդհանուր ջրաքանակի՝ արդյունահանման սահմանված չափաքանակի 50 տոկոսից պակաս հանքային ջրերի հանքավայրեր շահագործողների կողմից արդյունահանելու դեպքում՝ կիրառել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պատասխանատվության միջոցներ:

«Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «զ» կետին համապատասխան մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատ ներկայացնել տեղեկատվություն՝ ընթացիկ հաշվետվության մեջ նշված փաստերի առնչությամբ ձեռնարկված միջոցառումների վերաբերյալ: